

15 Declaratur sexto, ut non procedat...

Secundus est casus huius disputationis...

Nuncium citasse sicuti à iudice habuit in mandatis an presumatur?

S V M M A R I V M.

1 Nuncio afferenti se citasse, prout in mandatis habuit à iudice...

P R A E S V M P T. XXV.

Disputatio est non mediocri inter Doctores an pronuncio presumatur...

Citatus ad domum an presumatur perquisitus à nuncio...

S V M M A R I V M.

1 Nuncio cui mandaverit iudex expressim, ut reum personaliter citaret...

Nuncio nulla data commissione à iudice, ut reum citaret...

P R A E S V M P T. XXVI.

CVM multi sint casus, in quibus personaliter citari debet reus...

1 Primus est, quando iudex expressim mandavit nuncio, ut citaret reum...

2 Secundus est casus, quando iudex expressim mandavit nuncio, ut citaret reum...

Citatus ad domum an presumatur perquisitus à nuncio...

S V M M A R I V M.

1 Nuncio cui mandaverit iudex expressim, ut reum personaliter citaret...

datum fuit, sic perquisierit, & non inveniit reum...

1 Tertius est casus, quando nuncio data est simpliciter à iudice commissio...

Citari virum posse in adibus uxoris, cum ibi habitare presumatur.

S V M M A R I V M.

1 Citari potest maritus in adibus quibus habitat eius vxor...

P R A E S V M P T. XXVII.

1 CVM in ius vocandus est maritus, sufficit si citetur in adibus...

do supra in tract. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 35. alios eiusdem sententia...

3 Et ex prædictis inferitur, quod vxor presumitur scire facta mariti...

Libello in actione personali proposito, presumi omne ius actori competens deductum.

S V M M A R I V M.

1 Libellum proponens in actione personali presumitur omne sibi ius deduxisse...

P R A E S V M P T. XXVIII.

CVM à vocatione in ius ad libelli oblationem deveniri soleat, dicendum nunc est de præsumptionibus...

Responsiones libellis factas præsumi eo modo factas, quo proposita fuit interrogatio, & inibi de aliarum interrogationum responsionibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Reus in iudicium vocatus respondendo simpliciter præsumitur eo modo quo facta est interrogatio respondisse.
2 Rescriptum interpretationem recipit à porrectis precibus.
3 Responso facta stipulatione præsumitur conformis interrogationi.
4 Iurisconsultus non respondens clarè, & manifestè proposita iuris quaestioni præsumitur, ut interrogatus fuit respondisse.
5 Legislatoris responso interdum interrogazione tiberior.
6 Responso determinatè facta non intelligitur facta conformis ipsi petitioni.
7 Signatura ampliante vel limitante gratiam, non attenditur petitio, sed ipsa signatura.
8 Responso petitioni conformis præsumitur, quoad id, super quo principaliter facta est interrogatio, non quoad accidentia.
9 Responso dubia ab interrogazione declaratur quoad extrinseca, non quoad substantiam.

P R A E S V M P T. XXIX.

Libellus cum in iudicio proponitur, interrogationes aliquot fieri solent reis ad iudicia vocatis, ut cum interrogantur an possideant, vel non, & quid simile, si ergo contingit reum f ipsium vocatum in ius respodere simpliciter, respondisse præsumitur eo modo, quo facta fuit ipsa interrogatio. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interrog. act. & scribunt Soc. Sen. in consil. 112. nu. 14. lib. 4. Lucas de Penna in l. 3. col. 8. versic. 122. præsumitur. C. de apochis publ. lib. 10. Ita quoque dicimus f quod rescriptum interpretationem recipit à porrectis precibus. l. 1. C. de divers. rescrip. & tradunt l. a. in l. causas. nu. 5. de tranfact. Dec. in consil. 142. nu. 5. Paris. in consil. 3. nu. 56. lib. 4. Ita dicimus de responso facta stipulationi, f quæ præsumitur conformis ipsi interrog. §. præterea. In ff. de iur. stipul. & l. Titia. §. 1. de verb. obligat.

Ita quoque dicimus, quod si f iurisconsult. proposita iuris quaestioni non responder clarè, & manifestè, præsumitur respondisse, ut interrogatus fuit, ut scribunt relati à lafone in l. Barbarius. nu. 8. ff. de off. Prætor. in l. seruum. §. si pupillus. n. 5. ff. de vulg. & pup. subst. & in l. si ita stipulatus. §. Chrysofonus. n. 64. de verb. obl. & probat l. post emancipationem. in princ. & ibi gl. in verbo præfari. de leg. 3. In legislatore f tamen obseruavit aliquando l. a. in l. vinum. col. 1. ff. si cert. perat. & cum eo Bellon. lib. 1. r. supp. iuris, c. 17. num. 1. pinguiorem responso iura ipsa interrogatione.

Declaratur tamen primò hæc præsumptio, ut procedat in responso simplici, secus verò in ea f quæ determinatè facta fuit. Nam illa non intelligitur facta conformis ipsi interrogationi. Ita declarat l. a. in consil. 173. col. 4. in prin. lib. 4. post l. molam in c. 1. de pactis. & idem sensu Ruin. in consil. 43. nu. 3. lib. 1. & si in ea facti specie alijs rationibus aduersus l. a. sonem in consil. 173. responderit. Et refert Ruin. Abbatem in cap. inter dilectos. colum. 4. de fid. instr. & in c. 2. de tregua & pace, qui docuit quod quando f signatura ampliat, vel limitat gratiam, non attenditur petitio, sed ipsa signatura. Et ideo si petitio fuit indeterminata, & concessio determinata, concessio ipsa attenditur.

Declaratur secundo, ut procedat quoad id, f super quo principaliter facta est interrogatio, non autem quo ad accidentia. Exemplum, si quis interrogatur, an carnaliter cognouerit Caiam vxorem Sempronij, & simpliciter respondeat se cognouisse, non tamen dicitur fateri Caiam illam esse vxorem Sempronij. Ita Bartol. in l. si cui

serui. Si f à filio. de leg. 1. & ibi latè differit l. a. num. 6. & 12. de leg. 1. & cum Bart. videtur magis recepta opinio quam probarunt & Mathes. notab. 33. Soc. Sen. in consil. 112. nu. 18. lib. 4. Ruin. in consil. 141. nu. 14. lib. 5. & Dec. consil. 93. nu. 4. Huic tamen declarationi multa obstant, quæ explicat l. a. in d. §. si à filio. Et præter eum obstat & illud, quod scribit Cur. Iun. in l. vlt. §. Labeo. num. 5. ff. si certum pet. dubiam f responso nem declarari ab interrogazione quoad extrinseca, non autem quoad substantiam, nèpè quoad verba obligatiua. Nisi dicamus Cur. tij traditionem non satis veram esse.

Litis contestande animus præsumi, & quando id contingat, variè explicatum.

S V M M A R I V M.

- 1 Reus respondens libello actoris, vel actor exceptioni rei, animo litem contestandi facere præsumitur. Et quibus id casibus non habeat locum. nu. 3. 4. & 5.
2 Verba ubi ad litem contestationem apta sunt, talis animus esse præsumitur.

P R A E S V M P T. XXX.

Postulat nûc hic locus, ut differamus de præsumptionibus, quæ versantur circa litem contestationem. Cum itaque vel reus f vel actor respondet, vel libello, vel exceptioni aduersarij, præsumitur, qd animo contestandi litem responderit. Ita Spec. in tit. de litem contest. §. 1. ver. quid ergo si proponitur. Hostien. in summa eo. tit. §. vlt. in fine. Rota decis. 12. tit. de litem contest. in antiq. Abb. in c. 1. nu. 15. de litem contesta. & ibidem Maria. Socin. Sen. numer. 68. & Soc. in tractat. fallen. regul. 198. in verbo litem contestatio. Quam sententiam probant ex l. re non nouam. §. patron. C. de iud. ex l. 2. §. 1. C. de iure iur. propter calu. dan. ex c. dudum. il. 2. de elect. & ex c. 1. de litem contest. Quæ sanè iura exigunt responso nem, nec requirunt, qd exprimat se respondere animo contestandi litem, ex quo intelligimus animû ipsum præsumi. Et præterea cum verba f sint apta ad litem contestationem, talis esse præsumitur animus, cum nemo dixisse aliquid præsumatur, quod prius mente non cogitauit. l. Labeo. ff. de suppl. legat.

Declaratur primò, ut non f procedat, quando extat cõsuetudo, seu stylus curiæ, & iudicij, quod verba clara, quibus declaretur animus contestandi litem, exprimi debeant. Nam tunc non præsumitur animus contestandi litem, nisi id dicatur claris verbis. Ita declarat Abbas in d. c. 1. nu. 15. & Maria. Sen. num. 68. versic. putat tamen, de litem contesta. & Soc. in d. reg. 198. fall. 1.

Declaratur secundo, ut locum non habeat, quando f respondens diceret se respondere animo non contestandi litem. Ita Abb. Maria. & reliqui supra allegati. Est ratio manifesta, quia illa præsumptio ex verbis claris respondentis fuit declarata, & in claris non est opus coniecturis, l. ille, aut ille. §. cum in verbis. de leg. 2.

Declaratur tertio non procedere, f quãdo libello ad huc non est responsum, sed petita dilatio ad probandû. Nam hoc casu non præsumitur litem contestatio. Felin. in consil. 23. nu. 1. quem secutus est Afinius in praxi iudiciorum. §. 17. cap. 3. versic. non contestatio.

Litis contestatione facta, bonæ fidei possessorem præsumi mala fide possidere.

S V M M A R I V M.

- 1 Litis contestatio bonæ fidei possessorem in mala fide præsumit.

Et

- 2 Et in quibus id iudicijs procedat.
3 Quidque operetur ea præsumptio.

P R A E S V M P T. XXXI.

EFFECTUM hunc parit litem contestatio, ut qui antea bona fide possidere præsumebatur, deinde f mala fidei credatur, l. sed & si lege. §. etiam si ante. ff. de petit. hered. Et hanc esse præsumptionem iuris, & de iure affirmantur gl. ibidem. & Bart. nu. 2. & aperte Io. Andrea in additio. ad Spec. in tit. de præsump. §. species. nu. 5. in verbo. In prædict. concordant. vers. tertius. Et hoc quod de litem contestatione dicitur, procedit secundum gl. f. & Bart. in f iudicijs singularib. in quib mala fides inducitur solum post litem contestationem, secus verò in vniuersalibus, vbi sufficit sola denunciatio. l. item veniunt. §. petitam. eo. tit. de petit. hered. cum tamen non sufficiat in vniuersalib. l. pen. ff. pro emptore. Hæc autem mala fides, quæ inducitur in h iudicijs singularibus, & quæ ab aliquibus ficta appellatur, & rectius præsumpta, operatur f solum quo ad fructus, ut is effectus malæ fidei possessor teneatur eos restituere, ex d. §. etiam si ante. Secus quoad rei interitum. Nam de eo non tenetur. l. illud. in princ. vbi Bart. declarat. ff. de petit. hered. & scribunt Bal. in l. 1. r. in fin. C. de vsucap. transform. & in l. 1. col. 2. de fructib. & litem expen. & Dec. in consil. 698. in fin.

Comparentis in iudicio habitas, an & quando præsumatur?

S V M M A R I V M.

- 1 Habilitas personæ consideratur etiam in iudicijs summarijs.
2 Inhabilitatis exceptio adeo potens est, vt nunquam exclusa præsumatur à statuentibus.
3 Habilitas personæ an præsumatur inter reum, & actorem distinguendum est.

P R A E S V M P T. XXXII.

INTER multa, quæ in iudicijs solent obseruari, illud est maxime considerabile, ut qui ad iudicium veniunt, habiles, & idonei sint, qui in ipso iudicio stare valeant. Quocirca in iudicijs, sicuti & ceteris in actibus de personæ f habitate quæri solet. l. non ignorat. C. qui accusat. poss. Id quod locum habere et in iudicijs summarijs, vt in possessorijs, & similibus tradunt Bar. & reliqui in l. 2. C. de edicto Diui Adrian. tollen. & scripsi in commentarijs de adipiscenda possessione, in quarto remedio, num. 441. & de recuperanda possessione, in remedio 15. num. 272. & adeo potens est exceptio f inhabilitatis, ut exclusi nunquam præsumatur à statuentibus, qui exceptiones omnes reiiciendas esse statuerunt, quemadmodum scribunt Bart. & reliqui in l. 1. §. & par. ff. de operis noui nunc. & egregiè Vant. in tract. de nullitati. in tit. Quis possit dicere de nullitate, num. 41. Dubitari autem contingit, an personæ habitas, ut esse possit in iudicio, præsumatur? Et scribit Vantius præcitato in loco, num. 43. habitatem non præsumi, sed de ea constare debere. Rectius crediderim distinguendam esse personam f actoris ab illa rei conuenti. De reo querendum non est, quia factis præsumitur habitas, cum sic ab actore, qui eum in ius vocauit, approbatus fuerit. De actore dicendum est eum non præsumi habilem, & propterea aduersus eum opponere solet reus conuentus non esse talem, qualem se facit, vt scribunt Doct. in c. cum inter. de excep. & tradit Vant. in d. tract. de nullit. in tit. quibus modis sen. nulla reparatur. num. 85. qui consilium reo præbet, ut exceptionem hanc opponat, vt oneret ipsum actorem ad demonstrandum se esse habilem. Quando autem ceteris

in casibus habitis, & idoneis, quis præsumitur, differemus infra lib. 6. præsumpt. 34.

Mandatum an & quando præsumatur, tam quoad actus iudiciales, quàm extraiudiciales, diligenter, & accuratè explanatum.

S V M M A R I V M.

- 1 Mandatum vel ad lites vel ad negocia non præsumi, quando de mandato recenti est disputatio.
2 Ius in re aliena nemo nisi probet, habere præsumitur.
3 Mandatum præsumitur in ijs actibus, qui citra mandatum fieri non solent, nisi non ad sit temporis diuturnitas. num. 4. Id tamen quo casu non procedat. num. 6.
4 Iactare suum nemo præsumitur.
5 Mandatum præsumitur interueniente scientia, & patientia principalis.
6 Mandatum præsumitur, vbi de medico damno, vel præiudicio agatur.
7 Mandatum præsumitur ex enunciatione notarij in actu aliquo.
8 Mandatum inter partes præsumitur per enunciationem, aut assertionem iudicis.
9 Mandatum inter me, & illum præsumitur, qui aliquid ad meâ utilitatem scripsit, si talis sit cuius libris credatur.
10 Gerens se pro procuratore si talis sit, pro quo præsumatur, mandatum habuisse creditur.
11 Mandatum habere præsumitur is qui causas tractare consuevit, si scripturæ ipsi consignatæ sint.
12 Mandatum vitium ex cursu longi temporis præsumatur, sunt opiniones. & num. 17. & 19.
13 Tempus non est modus tollendæ, vel inducendæ obligationis.
14 Fratres duo possidentes bona paterna, tanquam diuisa per decemnum, præsumuntur ab initio diuississe.
15 Coniecturæ sufficiunt in his, quæ sunt difficilis probationis.
16 Mandatum ob temporis antiquitatem præsumi aliqua coniectura concurrente. & num. 27.
17 Mandatum etiam iudici ob diuturnitatem temporis factum nõ præsumitur. Idem in mandato facto executori. num. 21.
18 Mandatum nec quoad inducendam bonam fidem, ex diuturnitate temporis præsumitur. Vide tamen num. 23. 24.
19 Mandatum ad fuisse præsumitur, quando in aliquo instrumento antiquo enunciatur.
20 Verba enunciativa alterius instrumenti quomodo non probent enunciatum, nisi inter ipsos contrahentes.
21 Personæ egrediè assertenti se syndicum ciuitatis creditur, temporis stante diuturnitate.
22 Mandatum in Vicario Episcopi præsumitur, si non negatur, & quid sit si negetur.
23 Ratiocatio temporis ob diuturnitatem præsumitur. Et præcipuè si accedat aliquis actus, qui patientiam ostendat. nu. 31.
24 Mandati qualitas ob temporis diuturnitatem præsumitur.
25 Mandatum delegationis præsumitur in sententia antiqua.
26 Præsumptio est pro sententia antiqua, etiam quoad processum.
27 Laudum arbitri ex compromisso latum præsumitur, si antiquitas est pronunciatum.
28 Mandatum de custodiendo præsumitur ex diuturnitate precedentis custodia.
29 Mandatum præsumitur cum antiquitate temporis, quasi possessione concurrente.
30 Mandatum ob diuturnitatem temporis præsumitur, quando de commodo, & favore allegantis ageretur.
31 Mandatum iudicis factum nunc, vt aliquem citet, præsumitur ob temporis diuturnitatem.
32 Mandatum syndico factum fuisse ob longinquitatem temporis præsumi.

Tomus Primus. L 2 Man-